

“Asgari Yaşamlardaki Çıkılmazlar”

Sözcük Sayısı: 3999

Kategori: Kategori 1

Araştırma Sorusu: Hakan Bıçakçı'nın “Normal Nefes Almaya Devam Edin” adlı yapıtında iş hayatının bireye etkisi nasıl işlenmiştir?

Mayıs 2022

İçindekiler

<i>I. GİRİŞ</i>	3
A. Umutsuzluk	4
B. İnsanlardan Kaçış	9
C. Kabulleniş	14
<i>II. Sonuç</i>	18
<i>III. KAYNAKÇA</i>	20

I. GİRİŞ

Bireyler toplumun yapı taşıdır. Birey bireyi, birey toplumu etkiler ve simgeler. Toplumun genel yapısı, sosyo-ekonomik durum ve sosyal sınıflarla gerçeğe yansır. Birey toplumun aynasıdır fakat toplumsal olaylar her bireyi farklı etkileyebilir. Bireylerin deneyimleri ve yaşantıları karşılaştırıldığında toplumun genel durumu konusunda bir yargıya varılabilir. Toplumsal olaylar farklı statüdeki insanları farklı şekilde etkiler. Modern yaşam içinde bireyleri en çok etkileyen etmenlerden biri de ekonomik durumlarıdır. Bireylerin statüleri ve ekonomik durumları iş hayatına göre şekillenir ve bu birey psikolojisi üzerinde rol oynar. Bu durum Hakan Bıçakçı'nın "*Normal Nefes Almaya Devam Edin*" adlı kitabında öyküler üzerinden birçok farklı biçimde işlenmiştir. Öykülerdeki figürlerin genellikle çalıştıkları iş ve ekonomik nedenlere bağlı olarak yaşadıkları sorunlar ana figürleri birtakım psikolojik sorunlar kapsamında etkiler.

Yaptığım araştırmalara göre yazarın bu eseriyle ilgili daha önce bir çalışma yapılmamıştır. Bu kapsamda yapılan çalışma ilk olma özelliğini taşır. Teze konu olan kitap 2019 yılında basıldığından dolayı üzerinde çalışma yapılmadığı söylenebilir. Yazarın daha önce yazdığı "*Doğa Tarihi*", "*Uyku Sersemi*" ve "*Apartman Boşluğu*" gibi eserlerine bakıldığında genellikle modern şehir insanının farklı sorunlarını kadın, birey, kentsel dönüşüm vb. farklı açılardan ele aldığı söylenebilir. Seçilen kitaptaysa yazar ağırlıklı olarak belirttiğim gibi daha çok işten kaynaklanan sorunlar üzerinde durmuştur. Bu sorun günümüzde oldukça sık karşılaşılan bir durum olduğu ve kitapla ilgili başka bir çalışma yapılmadığı için bu tezin konusu olarak seçilmiştir.

Tezin araştırma kapsamında, günümüz insanının süregelen iş hayatında kendisini içinde bulduğu sorunların Hakan Bıçakçı'nın "*Normal Nefes Almaya Devam Edin*" adlı yapıtında yansıtılmasının öykülerdeki durumlara göre incelenmesi ve çözümlenmesi amaçlanmıştır.

Tezin içeriğinde günümüzün güncel iş problemlerine bağlı olarak insanların kendisini içinde bulunduğu farklı etkiler üç alt başlıkta, altı öykü üzerinden incelenecektir: Umutsuzluk, insanlardan kaçış ve kabulleniş. Metin karakterlerinin işlerine bağlı olarak yaşadığı sorunlar ve bunların kişiye etkisi derinlemesine incelenip yazar tercihleriyle anlatıcının her öyküsünde yansıtmak istediği günümüz sorunları çözümlenecektir.

A. Umutsuzluk

Umutsuzluk, insanın kendi kendisini soktuğu ya da çeşitli nedenlerle içine girdiği bir durumdur. Bireyin geleceğe yönelik eleştirel kararlarının ve düşüncelerinin zihnini meşgul edip gelecekte ümidini kesmesine yol açması durumu umutsuzluktur. Kendisini gerçekleştirme yoluna işsizlik sorunu sebebiyle çıkamayan insanlar da umutsuzluk sorunuyla yüzleşir. Günümüz insanının umutsuzluk yaşamasına neden olan durumlardan biri de budur. Geçmiş trajedilerin tekrarlanması korkusu insanların umutlarını yıkar. Günümüz sorunlarından işsizlik ve iş problemleriyle bunun yol açtığı umutsuzluk bağlantısı "*Balmumu Mesai*" ve "*Kaçış Evi*" adlı durum öykülerde okura yansıtılmıştır.

İş sorununun kişiye olan umutsuzluk etkisinin okuyucuya aktarılmasında sade bir dil anlatım özelliği ve duruluk görülür. Anlatıcı öykülerinde, okuyucuya aktarmak istediği savını karakterler ve bir olay akışı üzerinden verir. Umutsuzluk durumunun okura aktarılmasında iç monologlar kullanılarak ana figürlerin iç dünyasındaki duyguları ve düşünceleri yazınsal tür beraberinde verilmiştir. Sinir ve stres duygu durumu ifadesi "*Bana iş mi yok lan!*"(sayfa 14) iç monoloğuyla görülür. Öykülerin başlarında verilen alıntılarla anlatıcı öykünün akışı hakkında

okurun bakış açısını şekillendirir. Anlatıcının kullandığı epigraflar, durum öykülerinde okuyucunun bakış açısını yönlendirme ve dikkatini çekme özelliğiyle yapıtta öykülerin başında yer almaktadır.

Anlatıcı birinci şahıs üzerinden umutsuzluk sorununa “*Balmumu Mesai*” adlı durum öyküsünde değinmiştir. Öykü boyunca ismi belirtilmeyen odak figür, günümüz işçi sınıfının temsilcilerinden biri gibidir. Yazar; günlük yaşamda her gün farklı yerlerde karşımıza çıkan bu insanların iç dünyasını, aslında kendilerinin bile farkında olmadığı ‘amaçsızlık ve anlamsızlık’ durumu üzerinden anlatır. Bu amaçsızlık ve anlamsızlık odak figürün yaptığı iş için yeterli donanıma sahip olmadığını ifade ettiği bölümler üzerinden görülebilir. “*İşimden bir şikayetim yok ama Allah muhafaza buraya bir saldırı olsa bir işe yarayacağım yok.*”(sayfa 12)

Odak figür dönemin ekonomik şartları ve işsizlik sorunuyla yüzleşmemek için işinden şikayet etmez. Bütün gün çalıştığı yerde çalışma eylemini anlamsız bir ayakta dikilişle tamamladığını okuyucuya aktarmaktadır. Olası bir tehdit karşısında ne yapması gerektiğini bilmemesi ve müdahale etmesi gerektiği bir durum olsa bile ekipmanı olmadığı için kendisini işe yaramaz, değersiz hissederek ve umutsuzluğa kapılır. Bütün günü eylemsiz bir şekilde geçirmesi, canının sikkınlığı ve sosyal sınıfın aşağısında olması anlatıcıyı umutsuzluğa iter fakat aldığı maaşla yaşamın gerçekliği karşısında sessiz kalıp süregelmiş tekdüze yaşantısına katlanmaktadır.

Kişinin iç dünyasında kendisini değersiz hissetmesi ve umutsuzluğa kapılmasının ana sebebi ait olduğu sosyal sınıf ve buna bağlı olarak yetersiz ekonomik durumdur. Metin kişinin işinde mutlu olmaması, bir amacının olmaması onu umutsuzluğa sürükler. İşinde geleceğinin olmadığını heykeli yaptırılınca fark etmesine, işinin gereksinimleri karşısındaki donanımsızlığına bağlı olarak öne çıkar. “*Öylece dikilip durarak.*”(sayfa 12)Toplumda amaçsız kişiler kendisine bir gelecek göremez ve kişi gelecek toplumunda kendisini konumlandırarak bir yer bulamadığında umutsuzluğa ve tedirginliğe kapılır fakat metin kişisi bunlara rağmen

işsizlik problemi sebebine bağlı olarak bir işi olmasıyla tatmin olur ve kendisine bilmeden zarar verir.

Kişinin iş yerindeki motivasyonu ve kendisine inancı kişinin iş kalitesini belirler. Kişi bulunduğu yerde değer görmediği kanısına veya kendisinin işini layığıyla yapmadığı düşüncesine kapılırsa iş dünyasında umutsuzluğa sürüklenir. “buraya bir saldırı olsa bir işe yarayacağım yok.”(sayfa 12) söylemiyle güvenlik görevlisi olarak “süs” konumunda kapıda bulunan ana figürün, işinde kendisine güveni yoktur ve olası bir durum karşısında elinden bir şey gelmeyeceği bilgisiyle kişi özgüvensizlik ve umutsuzluk durumlarıyla yüzleşir.

Metin kişinin işinden çıkartılmasıyla birlikte umutsuzluk seviyesi artar. Bu durum artık işsizlik probleminin sorumluluklarıyla birlikte anlatıcıya yük olur. Yedi ay işsiz kalmasının ardından yeni işinde umutsuzluğu bir seviye düşse de yeniden işsiz kalma problemi kişinin omuzlarında bir trajedi olarak büyük bir yüküdür.

“Bırak beklemekten usanmış dostlarım

Öldüğümü sansınlar benim”

– Konstantin Simonov (sayfa 11)

Öykünün başlığı olan “*Balmumu Mesai*” ile verilen epigraf, hayatın akışında düpedüz savrulmanın cansızlık, ölüm olduğunun sunulmasındaki araçlardan biridir. Yaşam amacı olmayan insan gelecekte umutsuz bir insandır ve kendisini bir canlı olarak tanımlamaz. Bu söz umutsuzlukla ölümü bir çatı altında toplar. Kişinin umuduyla var olduğunu ve iş hayatının kişiye umutsuzluk etkisi sorunun ne denli büyük bir sorun olduğu figürün duygu durumu üzerinden yansıtılır.

Mutluluk ve mutluluğun devamı kişinin en büyük umududur. Yoksunluğunda insanın robotlaşır ve duygusuz bir şekilde süregelmis düzenin cansız, işleyen bir parçası olur. Metin kişisi için

mutluluk bir lükstür. İşini sevmemesi ve kendisini işine ait hissedememesiyle mesleğinde kendisine bir gelecek görememesiyle kişiye umutsuzluk olarak yansır.

Odak figürün güvenlik görevlisi olarak çalıştığı yer olan müze, ünlü insanların heykellerinin sergilendiği bir mekandır. Anlatıcı ünlü insanların önünde heykelini gördüğünde iş yerindeki önemsizliğini ironi sanatı kullanarak anlatır “*ünlü muamelesi görmek*” ve ünlü insanlara örnek verir “*Michael Jackson, Madonna...*”(sayfa 13). Bu insanların heykeli müze içinde bulunur. Bir amaca hizmet etme uğrunda görülen değeri çok az olan anlatıcının tam tersi değeri çok yüksek olan bu sanatçılarla kıyasıyla görüşünün tersini söyleyerek ironi sanatıyla görüşünü aktarmıştır. Anlatıcı karakterin heykelinin çıkarılması artık işindeki önemsizliğinin simgesidir ve ünlü insanların heykellerinin önüne caydırıcılık amacıyla dikilen cansız bir varlıkla yerinin yenilenmesi anlatıcıya değersizlik, özgüvensizlik ve umutsuzluk olarak geri döner.

İşteki umutsuzluğun ve memnuniyetsizliğin kişiyi umutsuzluğa sokması durumu bir diğer öykü olan “*Kaçış Evi*”nde okuyucuya sunulmuştur. Anlatıcı yeni nesil korku evinde işe girip, bir oyun içinde canavar kostümü giyip insanları korkutarak geçimini sağlar. Oyunculuk eğitimi almış olan anlatıcı kendisine biçtiği canavar rolüyle mesleği ve eğitimiyle bir bağ kurmaya çalışır. Bireylerin sahip olduğu niteliklerle yaptığı işin birbirine uygun olmamasından kaynaklandığını belirlediğim sorun bu öyküde ana figürün sevdiği işi yapamaması ve işsiz kalmamak için eğitim aldığı ve sevdiği alan dışında bir meslek dalında kendisini kandırması olarak yansıtılmıştır. Ana figür oyunculuk eğitimi aldığını birinci şahıs üzerinden okuyucuya aktarır fakat bulduğu işinin aldığı eğitimle bir bağı yoktur. Kişi kendisini iç monologlarla kandırarak umutsuzluğa bir çare olarak gerçekte yaşayamadığı tatmin duygusunu kafasında yaşamaya çabalar. “*Hayalimdeki oyunculukla ilgili bir şeyler çıkmasını bekliyordum.*”(sayfa 28) Kişi hayallerinin peşinden koşmaya çalıştığı yolda işsizlik gerçekliğiyle yüzleşip kendisini gerçekleştirememesiyle umutsuzluğa kapılır. “*Burada yaşlanıp ölecektim gibi hissediyordum.*”(sayfa 29) kişi sözleriyle umutsuzluğunu kendisine itiraf eder. İşinde kendisi

geliştirecek ve hayallerine gidecek bir adım bulamadığı için geleceğe dair umutlarını kişi kendisi işsizlik sorunuyla yüzleşmemek için yıkar.

“Korkutmak korkmaktır” – Seneca (sayfa 27)

Anlatıcı öykünün başında Seneca’dan yaptığı bu alıntıyla aynı korkuyu odak figürün de yaşadığını belirtir. Bu korkunun temelini insanları işi dahilinde eğlendirmek amacıyla korkutarak kendi oyunculuk potansiyelini doğru değerlendirememesi ve odak figürün kendi geleceğine yönelik umutsuzluğu olduğunu savunur. Bu korku anlatıcının yüzleştiği işsizlik korkusudur. *“Şimdilik sızlanmayı kesip elimdeki işin kıymetini bilmem gerekiyor.”(sayfa 29)* iç monoloğuyla anlatıcı ideallerinin önüne umutsuzluğunu ve korkusunu koyduğunu okuyucuya sunar. Bunun sebebi işsiz kalma sorunudur ve anlatıcı ayrıca birçok sorumluluk altındadır. Bu sorumlulukların altından kalkacak gücü kendisinde bulamaz ve gelecekte kendisini istediği yerde görememe korkusu ve umutsuzluk sorunuyla yüzleşir. İşsiz kalabilme gerekçesiyle ekonomik durumunun daha da kötüleşebilme olasılığıyla yüzleşmesi ana figürü umutsuzluğa sürükler. Anlatıcının belirttiği gibi *“iki buçuk yıl sağda solda işsiz gezdiğim için”(sayfa 27)* kelimeleriyle işsizlik sorunu trajedi haline gelmiştir ve korkusu umutsuzluğa sebebiyet verir.

“Kaçış Evi” adlı öyküde kelime seçimleri ve kullandığı semboller de kişinin iç dünyasının okura aktarılmasında kullanılan araçlardan biri olmuştur. *“hayal, oyunculuk”* kelime tekrarlarıyla anlatıcının içinde gerçekleştiremediği idealleri ve hedeflerinin burukluğu okuyucuya yansır. Umutsuzluk sorunun temel sebepleri altında kişinin iç dünyasını yansıtan bir sembol ise *“bölüm sonu canavarı”* dır. Birinci kişi anlatıcı kendi işini bu şekilde niteler. Bu tabir en zorlu meydan okumayla yüzleşmek anlamını taşır. Metin kişinin en büyük ve en zorlu meydan okuması iş sorunudur ve ideallerini gerçekleştirememesi durumuyla yüzleşmesidir. Canavar sembolü benzetme ögesi olarak kullanılarak kişinin tehlikeli bir ürüne dönüşmesini ve bu tehlikeyi işsiz kalmama uğruna işinin adamı olmadığı bir işte köreltmesiyle kendisine yansır.

Öykünün tonundaki değişiklikle metin kişinin umutsuzluğu öne sürülür. Öykünün girişinde ton odak figürün yeni bir iş girmesiyle merak uyandıran bir yapı taşırken metnin sonuna doğru korku evinin müşterilerinin azalmasıyla yalnızlığa dönüşür. Metin kişinin işindeki memnuniyetsizliğiyle birlikte işinde yalnız kalması ile umutsuzluğu artar. “Normalde müşterileri kaçıran işinden olur, biz müşterileri kaçırmam karşılığında maaş veriyoruz.”(sayfa 28) İşe alım sürecindeki bu yenilikçi yaklaşım daha sonra “Zaman içinde işler iyi gitmediği için diğer elemanlar çıkarıldı... Tek başıma kovalıyordum gitgide azalan, günden güne tükenen müşterileri.”(sayfa 29) İşyerindeki olumsuzluklar ve yalnızlık durumu kişiyi umutsuzluğa sürükler. “Dünya üzerindeki hiçbir sahnede bana yer yoktu demek ki.”(sayfa 29) anlatıcının iç monoloğu ile metin kişinin umutsuzluğu ve iş problemine bağlı kendisini gerçekleştirememesi sorunu metin kişinin de kendisine itirafıyla okuyucuya aktarılmıştır.

B. İnsanlardan Kaçış

Günümüzün güncel iş sorunlarından birisi olan iş yerindeki gürültü, stres, sahte samimiyet ve iş ortamı baskısı gibi birçok sebepten ötürü insanlar seçilmiş yalnızlığa başvurabilir. İnsanlardan kaçış olarak nitelendirilen bireye etki, insanın kendisiyle baş başa kalmak istemesidir. Dış etkenler veya çevresel nedenlerle kişinin iş hayatında kendisini sürekli bir yarış içinde bulmasıyla kendi benliğini özler ve tek başına vakit geçirme gerekliliği duyar. Bu gereksinim bir dinlenme alternatifidir. İnsanlar fiziki olarak yorulabildiği gibi manevi olarak sosyal yaşantıdan ve iş hayatından da yorulabilir. Bu yorgunluğun geçmesinin temelinde insanların “kafa dinleme” olarak tanımladığı, kendisine vakit ayırmak için insanlardan uzaklaşmak isteği yatar. Sorumluluklardan ve hayatın akışından kaçmak için bir kullanılan bir yöntem yalnızlıktır. Anlatıcı günümüzün iş hayatında gözlemlediği kişinin yaşadığı bu

psikolojik etkiyi yapıtında “*İnsansız Bir Öğle Vakti*” ve “*Öğle Mezarlığı*” adlı öykülerinde işlemiştir.

“*İnsansız Bir Öğle Vakti*” adlı öyküde metin kişisi yalnızlığı diğer insanların aksine sevdiğini belirtir. Bu yalnızlık herhangi bir dışlanma veya kabul görmemek içermemesi sebebiyle tercihidir. Bu nedenle tezin araştırma kapsamındaki iş hayatının insanın üzerindeki psikolojik etkilerinden yalnızlık değil, insanlardan kaçışı olarak bu alt başlık altında incelenmektedir.

Metnin başlığının incelenmesi altında birinci kişi anlatıcı kendisiyle yalnız kalabildiği vakit olan “öğle arası” zaman diliminde ve yalnızlık simgesi olarak “insansız” kelimesiyle başlıkta metnin konusuna göndermede bulunan simgesel sözcükler kullanıp öykü hakkında bilgi vermiştir. Metinde anlatıcının farkındalık yaratmak istediği konu; iş hayatında kişinin karakteri ile işin beraberinde getirdiği sosyal ve iş sorumlulukları ile uyuşmaması durumunda, kişinin eline geçen tek fırsatta iş ortamını simgeleyen iş arkadaşlarından kaçınmasıyla sonuçlanması aktarılmıştır.

“Nasıl rüya görüyorsak öyle yaşarız: Yalnız.”

-Joseph Conrad(sayfa 119)

Yazar bu sözü metnin başında yalnızlık kavramına dikkat çekmek amacıyla vermiştir. Sözün içeriğindeki “rüya” kavramı insanın bilinçaltında mutlu olduğu ve hayal ettiği anları içerir. Bu mutluluk ile metin kişinin seçilmiş yalnızlığı ilişkilidir. İnsanlarla hayatın akışında sosyalleşme ve iş baskısının bir tarafında kendisini gerçekte mutlu hissettiği konum, yalnızlığı ve insanlardan kaçtığı psikolojik durumudur. İş hayatındaki bu sosyal baskı kişiyi yorar ve bu baskıdan kaçışı insanlardan uzaklaşma isteğiyle sonuçlanır. Metin kişinin günlük hayatını olabildiğince insanlardan kaçarak sürdürmek istediğini, anlatıcının yalnızken dolaylı yoldan kurduğu düşleriyle aktarmaktadır. Kişilik yapısı gereği huzuru insanlardan kaçtığı noktada bulur ve düşlediği bu huzuru, seçilmiş yalnızlığıdır.

İş hayatı kişiye birçok farklı konuda birçok sorumluluk yükler. Metin kişisi iş hayatında insanlarla iç içe olduğu için mutlu değildir. İnsanlar ile sürekli bir yarış bir iletişim içinde olmaktan hoşlanmaz. İş hayatı kişiyi buna iter. Metin kişinin iş saatleri arasındaki tek kaçış yolu öğle arasındadır. Bütün iş arkadaşlarının davetini bir bahane ile “*ben bir arkadaşla buluşacağım bugün, siz çıkın.*”(sayfa 120) geri çevirmesi metin kişinin bu iş yaşamındaki paylaşım zorunluluğundan ve insanlardan kaçışını simgeler.

“*Onu dinleyeceğime, kafamı dinlerim.*”(sayfa 120) sözleriyle insanlardan kaçışını kendisine bir iyilik olarak gördüğünü anlatır ve yorgunluğunu gidermek olarak öne sürer. Metin kişisini iş hayatındaki insanlar yorar. “*Hepsi kareli gömlek giymişti.*”(sayfa 120) monotonluk ve sıradanlık iş hayatında anlatıcıyı rahatsız eder ve sıradanlıktan kaçma girişimiyle sıradan ve monoton insanlardan kaçınır.

“*Ben de inadına her şeyi yalnız yapma peşindeyim.*”(sayfa 119) Metin kişinin kişilik yapısı okuyucuya bu cümle ile aktarılır. Kişi sıradanlığı sevmez iş hayatındaki yeri ve oradaki insanlar dolayısıyla bu nefretiyle her iş günü yüzleşir. İş hayatının beraberinde getirdiği bu nefretinden kurtulabildiği tek evre sıradan ve monoton insanlardan kaçındığı evredir. Klişeleri sevmeyen metin kişisi kendisini bulmak adına insanlardan ve iş hayatının getirdiği sosyal sorumluluklardan kaçınma güdüsünü dışa vurmadan içinde yaşar.

“*Kareli gömleklerin arasında karıştım.*”(sayfa 121) cümlesi ile metin kişisi istemediği bir iş hayatında olduğunu sunar. Metnin son cümlesi olarak verilen bu söylemde metnin akışı boyu olan iş hayatı ve beraberinde getirdiği sıradan insanlardan uzaklaşma isteği kalıcı bir çözüm değildir. Kişiyi asıl bu duruma iten işi ile kişiliğinin uyuşmamasıdır. Sıradanlığı ve monotonluğu sevmeyen ana figürün sıradanlık ve monotonluk içeren işi sebebiyle kişi birçok olumsuz psikolojik etki altında kalır ve anlık çözüm olarak insanlardan kaçış etkisi ön plana çıkar.

“Öğle Mezarlığı” başlığı metin kişinin iş yerinden yürüme isteğiyle çıkıp insanlardan uzaklaşmak istediğinde gittiği yeri ve zamanı temsil eder. Çalışma koşulları sebebiyle kendisiyle baş başa kalabildiği ve hayatın düpedüzlüğünden kaçıp kafa dinleme olanağı olduğu tek zaman öğle arasındır. Metin kişisi yürümeyi alışkanlık haline getirdiğini ve iş hayatının akışından kopup hava alıp kendisine gelmek için öğle arasını bu sebeple kullandığını okura “Yürüyüşe çıkma ihtiyacı hissettim. Yirmi yıllık alışkanlık.”(sayfa 124) cümlesiyle aktarır.

“Ağacı insandan daha çok severim.”

-Ludwig van Beethoven(sayfa 123)

Sözünün metnin başında yer almasının sebebi okura metin kişinin “ağaç ve insan” olarak simgelenen insanın doğaya bağlılığını düşündürmektir. Kişinin iş yerinde ve iş yerinin çevresinde yürümek için doğal bir yer kalmaması ve metin kişinin yapaylıktan kaçışı simgelenmiştir. Metin okunduktan sonra bu sözün anlamlanması anlatıcı tarafından sağlanmıştır. Metin kişinin ağacı insandan daha çok sevdiği ve iş hayatının akışında kaybolmaktan insanlarla değil, doğaya çıkarak kurtulduğunu aktarır. İnsanlardan uzaklaşma pahasına mezarlık gibi bir yerde doğa yürüyüşü yapmasının sebeplerini okura yansıtır. Metin kişinin işinden nefret ettiği yorumu yapılamaz ve anlatıcının günümüzdeki farkındalık yaratmak istediği iş sorunu, insanların işlerinde hayatlarının büyük bir bölümünü geçirmesi ve bu bölümü geçirirken bu durumdan şikayetçi olup kurtulmak için yollar aramasıdır. Anlatıcının iş hayatının monotonluğundan kurtulma yöntemi hem iş binasından hem de insanlardan uzaklaşarak, kendisini mezarlıkta da olsa doğayla iç içe bularak kafasını işten almaktır.

“Hayatım hareketlenecekti, renklenecekti belli ki.”(sayfa 123) Metin kişinin kurduğu bu cümle ile yeni terfi olup transfer olduğu işinden beklentisinin yüksek olması ve bu hayatın renksiz hareketsizliğinden kurtulacak ümidinin olmasıdır. Beklentilerine kavuşamayan metin

kişisi daha fazla bu trajediye katlanmamak için kendisini yalnızlaştırarak durum için geçici bir çözüm bulmuştur.

Mezarlık metinde verilen bir uzamın ilerisinde bir semboldür. Üzücü ve dramatik bir özellik taşıyan bu yer insanların genellikle gördüğünde kaçındığı bir yerdir. Anlatıcının ise bu mekanı seçmesinin tek sebebi insanların gürültüsünden ve hayatın renksizliğinden arınıp tek başına kafasını dinleyebilecek bir yer bulmasıdır. Metin kişisini renksiz hayatından uzaklaştıran bir semboldür. *“Egzoz yüklü, insanlarla dolup taşan biçimsiz kaldırımdan mezarlığın bulunduğu bölgeye doğru yürümeye koyuldum.”*(sayfa 125) İnsanlar ve yaratıkları kargaşa metin kişisini onlardan uzaklaşmasını gerekçelendiren başka bir sebeptir. Doğa ve insan çatışması gözlemlenir. Bu çatışmada metin kişisi doğanın tarafında yer alıp insanlardan uzaklaşmak ister olay akışında mezarlık uzamında doğayla iç içe yer alması metin kişisinin hayatının renksizliğinden ve karmaşasından kurtuluşu, kısmi özgürlüğüdür.

Metin kişisi yürüyüşü kafasını günlük hayattan uzaklaştırmak niteliğinde okura aktarır. *“Güvenlikten geçip koridorlar boyunca vitrinlere ve insanlara baka baka yürüyordum. Ancak yürüyüş yapmış gibi hissetmiyordum pek.”*(sayfa 124) Metin kişisinin yürüyüş yapmış gibi hissedememesinin temel sebebi kendisini uzaklaştırmak istediği fakat iç içe kaçamadığı iş hayatına bağlı insanların sokaklardaki gürültüsü, koşuşturmasıdır. Kendisine zaman ayırıp bu koşuşturmanın kölesi olmaktan geçici olarak kurtulabildiği tek zaman diliminde caddelerde, alışveriş merkezlerinde ve sokakta umduğunu elde edemez. Bunun sebebi yürüdüğü yerin niteliğidir. En temel içgüdüsunü besleyip doğaya çıkıp temiz hava alırken insanların karmaşasından uzak olduğu tek yer mezarlığı keşfeder ve bu uzam sembolik anlam kazanır.

C. Kabulleniş

Kabullenmek sözcük anlamı niteliğiyle insanın hoşuna gitmeyen bir duruma tahammül etmeye alışma kararına itilmesi anlamına gelir. Zaman içinde duruma uyum sağlayabilen insanlar kabullendikleri durumdan bir o kadar az zarar görürler. Bu psikolojik durum yapıtta verilen öykülerde iş hayatındaki karakterlerin kendilerini aşan durumlarda savaşmayı bırakıp, hayatın gerçekliğinden kaçamayarak durumu kabullenmeleri olarak okura aktarılır. Bu güncel iş hayatının insanı birçok kabullenişe itmesi sorunu yapıtta “*Lağım Parfümeri*” ve “*Aile Olmasaydık İyiydi*” öyküleri üzerinden verilmiştir.

“*Lağım Parfümeri*” öyküsünün başlığı metin kişinin işi ve işinde yüzleştiği sorun hakkında bilgi verir. İş hayatı parfümeride bütün gün dikilip taklit parfümler satmak olan metin kişisi öykünün akışında işini yapmasını zorlaştıran bir olay ile yüzleşir. İnsanların koku duyusu sayesinde satış yapabilen bir dükkanın satış elemanı olarak çalışırken mahalleyi ve dolayısıyla dükkanı lağım kokusu sarmasıyla metin kişinin işine bağlı kabullenmek durumunda kalacağı durumlar artar. İş insanın sırtına sonu gelmez sorumluluklar yükler. Metin kişinin işi ile zaten kabullendiği birçok durum vardır. Bunlardan birisi orijinal markaların taklit ürünlerinin satıldığı bir dükkanın satış elemanı olmasıdır. “*Yaklaşık sekiz yıldır.*”(sayfa 15) İşinin zorluklarıyla işinden beklentisi ve kendi mutluluğu arasındaki kurduğu dengeyi ve bağı kabullenmesi uzun yıllardır çalışmasıyla okura aktarılmıştır. Metin zamanı geçtikçe lağım kokusu anlatıcının işinden nefretiyle sonuçlanır. Kurduğu denge işinin yüklediği bir diğer zorluk, sorumluluk ile birlikte yıkılmaya başlar. “*Elektrikler daha sık gidiyor bu ara.*”(sayfa 16) sözleriyle önceden olan ve işinin kabullendiği rahatsız eden tarafının yükünün ağırlaşmaya başlaması metin kişisini çok daha büyük bir kabullenişe iter. Kişinin elinde olmayan sebepler dolayısıyla işinin yüklediği bu ek zorluklarla yüzleşmeyi kişi zamana bırakır ve sabreder. “*Gerçi bu ara keyfim daha bir yerinde sanki. İnsan alışıyor.*”(sayfa 17) Metin kişisi ancak beklentilerini düşürüp durumu kabullendiğinde sırtında ona yük olan bu işin beraberinde artan

zorluk ve sorumluluklarından bir nebze arındığını simgeler. Anlatıcının kabulleniş durumunun okura aktarışında “*alışıyor*” kelimesini kullanılmıştır. Alışma durumu ancak kabulleniş durumu ile gerçekleşir.

Anlatıcı, metin kişinin kabulleniş sürecinde çektiği zorlukları okura yansıtmada müziği bir sembol olarak kullanır. “*İnsan nispeten huzurlu bir dönemindeyse, her şey iyi kötü yolundaysa, hüznü şarkılardan zevk alınabiliyor.*”(sayfa 17) cümlesi ile dükkanında çalan hüznü şarkıları iş durumunu kabullenme süreci doğrultusunda çalmadığını bunun sebebi olarak ise hüznü şarkılardan zevk alamayacağı huzursuz bir dönemde olduğunu açıklar. “*Gerçi artık o hüznü şarkıları dinleyemiyorum... Şimdi mümkün değil.*”(sayfa 17)

Ancak metin kişisi işinin yeni koşullarına uyum sağlayıp durumu kabullenmeye başladığında eklediği “*Umurumda değil. Bunlar hep iyiye işaret bak. Hüznü şarkılardan yeniden zevk almaya bile başlarım birkaç aya (sayfa 18)*” sözleriyle durumu kabullenişini okura aktarır. İş koşullarının asla düzelmeyeceğini ve bu duruma alışması gerektiğini anlayan ve umursamamaya başlayarak kendisini bu kabullenişte bulacağını bilen metin kişisi kabullendiğinde huzur seviyesinin artacağını ve yeniden hüznü şarkılardan zevk alabileceğini belirterek okura yansıtır. “*Lağım kokusu almıyorum artık.*”(sayfa 18) sözleriyle işinin yeni ortaya çıkan zorluklarını kabullenip işiyle barışıklığı simgelenmiştir.

“*Bizi pişiren ıstıraptır, gezip görmek değil.*”

-Yakup Kadri Karaosmanoğlu(sayfa 15)

Anlatıcı metnin başında yer verdiği Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun bu sözü ile “pişmeyi” olgunlaşmak ve “ıstırapı” da karşılaşılan zorluklar olarak aktarmıştır. Gezip görmek insanın hayatına çok şey katacağı bilindik bir gerçektir ama insanın asıl büyüüp kendisini oluşturduğu durumlar karşılaştığı zorluklar ve kişiye yüklenen sorumluluklar olduğunu savunur. Metin ile bağlantısının kurulmasında kişinin olgunluğu ve işiyle barışıklığı işinin ona yüklediği ek

zorluklar ve sorumluluklardır. Kişi bu iş yeri “ıstıraplarını” aştığında “pişme” adına kişisel gelişim konusunda bir adım atar. Kendisiyle barışıklığı zorluklarla mücadele gücü artar. İş hayatının günümüz insanına etkilerinde verilen kabullenme etkisi metinde verilen kişiye yüklenilen iş hayatının ardı gelmez sorumlulukları ve zorluklarıyla savaşıma yetisidir. İş hayatı kişiyi verilen sebeplerden ötürü birçok kabullenişe ve doğrultusunda kişiyi birçok zorluğa iter.

“*Aile Olmasaydık İyiydi*” adlı öyküsünde anlatıcı birinci şahıs üzerinden metin kişisi “Sinem’in” yüzleştiği iş sorunlarına bağlı bir çeşit kabullenme durumlarına itildiğini okura aktarır. Çeviri işi ile uğraşması beraberinde ekonomik sıkıntı çekip “*fast food*” zincirlerinden birisinde çalışmaya başlama sürecinde metin kişinin ilk başta iş hayatında kabullenmeye itildiği durum uzman olup çalıştığı alanda ekonomik sıkıntı çekip geçimini sağlayamaması ve bu ek bir iş almaya itilmesidir. Kişi iş hayatının ekonomik sıkıntılarını kabullenip daha büyük sorumluluk altına girer. Yeni biri iş metin kişisine yeni kabullenişlere iter.

Metin kişinin iç monologları ile iş dünyasındaki tecrübe ettiği sahtelikler ve imaj yaratma oyunları okuyucuya aktarılır. “*İstedığınız beş dakika olsun Sertaç Bey.*”(sayfa 113) Müdür Sertaç beyin tek kişilik gösterisi ve yaratmaya çalıştığı meşgul iş adamı profilinin sahteliği metin karakterinin iç sesi ile aktarılır. “*Türkçesi bir tuhaftı. Kötü çeviri gibi.*”(sayfa 115) İş dünyasında kabullenmeye itildiği bir diğer gerçeklik ise akademik başarı ve sıkı çalışma doğrultusunda çektiği maddi ve manevi zorluklara karşı müdür edindiği kişinin dil karışımından doğan “*Gel sizi bizim team ile tanıştırayım.*”(sayfa 114) konuşma bozukluğunu fark etmesiyle iş dünyasındaki konum eşitsizliğidir. Eşitsizlik insanların iş hayatlarında birçok farklı biçimde karşılaştığı bir durumdur ve müdür kişisi kaynaklı bu eşitsizlik söz konusu olduğunda metin kişinin elinden bir şey gelmez ve maaşını alabilmek için işinin bu yanını kabullenir.

Metin kişinin müdür ile diyaloglarında “*aile*” kavramı müdür tarafından metin kişisine kabullendirilmeye itilir. İş yerindeki çalışanları bir çatı altında toplayıp iş yerinde güveni temsil etmek için kurduğu sembolik bir sahte değer yargısıdır. “*Aile olmasaydık iyiydi*”(sayfa 115)

sözleri ile müdürün bu taktiksel yaklaşımını kabullenmediği ve karşı çıktığını aktarır. “*Son incelediğim kapsamlı araştırmaya göre memlekette dört aileden birince taciz veya tecavüz vakasına rastlanmaktaydı.*”(sayfa 115) Bu karşı çıkış kişinin iç dünyasından yaşanmaktadır. Sebebi metin kişinin ek gelir ihtiyacı sebebiyle yeni işinin beraberinde getirdiği hayatına ek olduğu durumlar ve sorumlulukların kabullenişidir. “*İstediğim olmuştu. Ek bir iş. İçimde berbat bir his vardı.*”(sayfa 116) Kişinin kendisini yapması gerekeni yaptığı halde ruhsal olarak sıkıntıda bulmasının sebebi kabulleniş kavramının bir süreç olduğu ve alışkanlık gerektirdiğidir. Kişi işe alınmasının ve iş hayatında müdürle olan iletişimindeki farkındalığı kişiyi bir kabulleniş serüvenine iter ve başlarında bu durum kişinin maneviyatına zarar verir. “*Geri dönmek üzere. En azından sekiz buçuğu geçirmemem gereken pazartesi sabahına kadar.*”(sayfa 117) Sözleri metin kişinin kendisini bir döngüde bulduğunu ve hissettiklerine karşı hayatın gerçeklikleriyle yüzleşip kabullenme yolunda bir adım attığının simgesidir.

“Bir iş arıyordum, sonra bir iş buldum.

Ve şimdi berbat bir haldeyim.”

- *Morrissey(sayfa 113)*

Yazar tercihlerinden birisi olan epigraflar okura öyküde okura onu ne beklediğini düşündürmek amaçlı olan söz bu öyküde metin kişinin ek iş almasıyla beraberinde getirdiği ruhsal durumunun temsilidir. “*berbat bir haldeyim*” yeni sorumluluklar yeni kabullenişler gerektirir ve kabullenişin ilk basamağı durum ile ilgili kötü hissetmektir. Kötü hissedilmeyen ve değiştirilmek istenmeyen bir durum kabullenilemez. Kabullenişe itiliş günümüz dünyasında ekonomik sorunlara bağlı metin kişinin ek bir iş almaya itilmesi ve beraberinde işin getirdiği ayrı sorumlulukların ve kişinin hayatına etkilerinin kabullenişidir.

II. Sonuç

Hakan Bıçakçı'nın "*Normal Nefes Almaya Devam Edin*" adlı yapıtında incelenen altı öyküde yazarın değindiği günümüzün iş sorunları ve buna bağlı olarak kişilere psikolojik etkileri umutsuzluk, insanlardan kaçış ve kabulleniş başlıkları altında incelenmiştir. İş hayatının beraberinde getirdiği sorunlarla yüzleşen insanların ağzından yazılan öykülerde, figürlerin ruhsal dünyalarından da kesitler verilmiş, böylelikle okurlara sorunların köklülükleri hakkında incelikli bir izlenim verilebilmiştir.

İncelemenin başlangıcında metinlerde karakterlerin yüzleşmek durumunda kaldığı iş sorunlarına değinilmiş ve çözümlenmiştir. Daha sonra iş hayatının günlük hayatımızda gözlemlenen bu etkilerinin psikolojideki karşılığı ve kişiye etkileriyle metin kişinin iç dünyası karşılaştırılıp çözümlenmeler yapılmıştır. Metin kişinin iç durumu okura yazarın dilinden, birinci anlatıcıdan iç sesleriyle ve iç monologlarıyla aktarılmıştır. Kişinin iç dünyasının yazınsal planı çıkarılıp hangi iş sorununa bağlı hangi yükler altında kaldığı günümüz güncel sorunlarıyla ilişkilendirilip açıklanmıştır.

Öykülerin başında verilen epigraflar okura öykülerde dikkat çekilmesi gereken unsurlar hakkında bir fikir verir. Öyküler kısa anlatım olanağına sahip metinler olduğu için, kullanılan epigraflar okurun düşünce dünyasını geliştirmede bir araç işlevi görmüştür. Bu bağlantının kurulması ve araştırma konu kapsamı niteliğindeki soruyla ilişkilendirilmesi tezde işlenmiştir.

Bu tez çalışmasının oluşumu doğrultusunda yola çıkılan ve ulaşılan temel nokta iş hayatının günümüz insanına yüklediği zorluklar, sorumluluklar ve bu sorumlulukların psikolojik etkilerinin kişinin iç dünyasında ortaya çıkardığı umutsuzluk, insanlardan kaçış ve kabulleniş durumları olduğudur. Yazarın durum öykülerinde kişilerin güncel iş hayatında yaşadığı zorlu durumları ve odak figürlerin iç dünyasını yansıtması bu tez çalışmasının genel sonucu olan günümüz dünyasındaki kişilerin iş hayatında birçok olumsuz etki altında kaldığı ifadesini

desteklemektedir. Öykü kahramanlarının, incelenen öykülerden biri dışında isimsiz olarak verilmiş olması bu sorunların kişilere özgü değil günümüz modern insanı için genelgeçer sorunlar olduğu şeklinde yorumlanabilir.

III. KAYNAKÇA

1. Bıçakçı, Hakan, *Apartman Boşluğu*, İletişim Yayıncılık, 2008
2. Bıçakçı, Hakan, *Doğa Tarihi*, İletişim Yayıncılık, 2014
3. Bıçakçı, Hakan, *Uyku Sersemi*, İletişim Yayıncılık, 2017
4. Bıçakçı, Hakan, *Normal Nefes Almaya Devam Edin*, İletişim Yayıncılık, 2019